

URZĄD GMINY PRZODKOWO
STANOWISKO DS. BEZPIECZEŃSTWA I ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

PRZODKOWO

***BĄDŹ BARDZIEJ
BEZPIECZNY***

PORADNIK
DLA MIESZKAŃCÓW GMINY PRZODKOWO

PRZODKOWO, 17 SIERPNIĄ 2023

**Szanowni Państwo, mieszkańcy Gminy Przodkowo
oraz wszystkie osoby przebywające na terenie naszej gminy!**

Niniejszy Poradnik dedykujemy Państwu z nadzieją, że treści w nim zawarte przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa i ma na celu ułatwić stosowanie racjonalnych sposobów zachowania w razie wystąpienia zagrożenia

Wójt Gminy Przodkowo

Andrzej Wyrzykowski

Spis treści

1. OGÓLNE WIADOMOŚCI O ZAGROŻENIACH.....	4
1.1 Przygotowanie na wypadek nagłego zdarzenia	5
1.2. Wyposażenie na czas klęski żywiołowej.....	6
1.3. Zwierzęta a klęski żywiołowe	7
1.4. Zabezpieczenie domu przed kradzieżą.....	7
2. SYGNAŁY ALARMOWE I KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE	8
2.1 Sygnały alarmowe	8
2.2. Komunikaty ostrzegawcze.....	9
2.3. Ogłoszenie alarmu – dźwięk syreny w okresie 3 minut	10
2.4. Postępowanie w razie zarządzenia ewakuacji	10
3. POŻAR.....	11
4. KATASTROFA BUDOWLANA	12
5. WICHURA.....	12
5.1. W okresie ostrzeżenia o wicherze.....	13
5.2. Podczas wichury	13
5.3. Jeżeli służby ratownicze zalecą ewakuację	13
5.4. Wracaj do domu wtedy, gdy władze ogłoszą, że jest to bezpieczne	13
5.5. Sprawdzanie instalacji w zniszczonym domu.....	14
6. UPAŁY	14
7. MROZY, ŚNIEŻYCE, NISKIE TEMPERATURY	16
8. AWARIE ZE SKAŻENIAMI CHEMICZNYMI	18
8.1. Katastrofy z udziałem Toksycznych Środków Przemysłowych (TŚP).....	18
8.2. Oznakowanie substancji niebezpiecznych	19
9. AWARIE ZE SKAŻENIAMI PROMIENIOTWÓRCZYMI.....	20
9.1. Czynności do wykonania przed wystąpieniem zagrożenia	21
9.2. Czynności do wykonania po odwołaniu zagrożenia	22
10. ZAGROŻENIE EPIDEMIOLOGICZNE	23
11. POWÓDŹ.....	24
12. SŁUŻBY DYŻURNE ORAZ ICH TELEFONY ALARMOWE.....	25
13. EUROPEJSKI NUMER ALARMOWY 112	25
13.1. Kiedy dzwonić na "112"	25
14.2. Jak dzwonić na „112”	26

1. OGÓLNE WIADOMOŚCI O ZAGROŻENIACH

Każda katastrofa i kataklizm wywołana żywiołem uczy pokory wobec sił natury, wykorzystywanej techniki i nakazuje społeczeństwu i władzom zorganizować zapobieganie i przeciwdziałanie zdarzeniom oraz przygotowanie programów minimalizowania skutków, które powodują szkody, nieodwracalne straty materialne i ludzkie, ból i cierpienia.

Wystąpienie zagrożeń, których ofiarami mogą być również mieszkańcy naszej Gminy Przodkowo jest możliwe bez względu na porę dnia i roku. Rodzaj zagrożeń i ich skala mogą być bardzo różnorodne.

Kilkanaście lat temu niewielu chyba przewidywało zagrożenia wynikające z nieznanymi wcześniej chorób zakaźnych zwierząt, w tym wysoce zjadliwej grypy ptaków HPAI, afrykańskiego pomoru świń ASF, amerykańskiego zgnilca pszczoł AFB. W ostatnim okresie zaskoczyły nas: nowe szczepy grypy, pandemia Covid-19, agresja Rosji na Ukrainę i związane z nią zagrożenia dla sąsiednich państw, w tym Polski, inflacja, zagrożenia ekologiczne, terrorystyczne i spowodowane zmianami klimatycznymi. O zagrożeniach dowiadujemy się zazwyczaj późno. Dlatego wszyscy jesteśmy zobowiązani śledzić zagrożenia, przewidywać skutki i podejmować działania najbardziej skuteczne i jednocześnie możliwe do realizacji. Dbajmy o naszych bliskich, naszych sąsiadów i naszą lokalną społeczność.

Celem powstania niniejszego poradnika *Bądź bardziej bezpieczny* jest ułatwienie poznania zasad postępowania mieszkańcom gminy w przygotowaniu się na wypadek zagrożenia wystąpienia niebezpiecznych zdarzeń oraz postępowania po ich wystąpieniu.

Zagrożenie ludzi, mienia, środowiska i infrastruktury krytycznej spowodowane siłami natury, działalnością człowieka charakteryzują się bardzo dużą złożonością. Swoimi skutkami obejmują zwykle znaczne obszary oraz są niezmiernie dynamiczne w swojej fazie trwania.

Nadzwyczajne zdarzenia można podzielić na następujące kategorie:

1. Katastrofy naturalne to zdarzenia związane z działaniem sił natury, do których zaliczamy: pożar, wichura, upał, susza, mróz, śnieżycy, gradobicie, powódź.

Pożar przestrzenny, wichura, upał, mróz, śnieżycy – to katastrofy, które mogą się wydarzyć w każdym rejonie gminy. Część z nich jest przewidywalna, ale większość ciągle nas zaskakuje.

2. Katastrofy techniczne to gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujących przerwę w ich używaniu lub zniszczenie. Do nich zaliczamy:

- katastrofy komunikacyjne, w tym drogowe, kolejowe, lotnicze;
- uwolnienie niebezpiecznych środków chemicznych;
- awarie ze skażeniami promieniotwórczymi;
- katastrofy budowlane;
- awarie sieci energetycznej, gazowniczej, wodociągowej, telekomunikacyjnej.

3. Zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne: epidemie ludzi, epizootie zwierząt, epifitozy roślin.

4. Zagrożenia terrorystyczne:

- podłożenie ładunku wybuchowego oraz przesyłki niewiadomego pochodzenia;
- terroryzm skażeniami radioaktywnymi, biologicznymi, chemicznymi.

1.1 Przygotowanie na wypadek nagłego zdarzenia

Wyżej wymienione zdarzenia mogą wystąpić nagle i bez ostrzeżenia. Planowanie na wypadek jakiegokolwiek niebezpieczeństwa wymaga rozważenia wszystkich możliwych scenariuszy. Jeśli będziesz mógł pozostać w domu, pamiętaj, że elektryczność, woda, ogrzewanie, klimatyzacja, usługi telekomunikacyjne mogą funkcjonować z przerwami albo wręcz nie działać przez długi czas.

Najlepiej zawnoczu samodzielnie zaopatrzyć się w wystarczającą ilość żywności, wody, lekarstw, zapasu energii elektrycznej i innych niezbędnych artykułów, z których Twoja rodzina, np. w czasie wydarzeń o charakterze pogodowym, będzie mogła korzystać przez okres od trzech do pięciu dni. W obliczu innych zdarzeń, być może będzie musiała nastąpić ewakuacja Twojego domu lub całej społeczności lokalnej.

Stan klęski żywiołowej na ogół nie trwa długo, a sytuacja szybko wraca do normy. Postaraj się przyzwyczaić do nowych i przymusowych okoliczności, nawet jeżeli jesteś poza miejscem zamieszkania. Szukaj pomocy u innych, jeżeli czujesz się zagrożony i zagubiony. Nie wahaj się pytać, jak długo będziesz przebywać w miejscu ewakuacji i kiedy będziesz mógł

wrócić do domu. W każdym jednak przypadku ważnym jest, by rozwijać plan przygotowań na wypadek takich zdarzeń.

1.2. Wyposażenie na czas klęski żywiołowej

Każda rodzina powinna mieć przygotowane podstawowe wyposażenie na czas klęsk żywiołowych. Podczas katastrof może wystąpić brak mediów. Warunki mogą uniemożliwiać opuszczenie domu przez wiele dni. Przygotowane zawnazu wyposażenie ułatwi przetrwanie tego trudnego okresu. Jeżeli mieszkasz w podpiwniczonym domu, zawnazu wytypuj pomieszczenie z małą liczbą otworów ściennych, w którym ukryjesz swoją rodzinę przez krótki okres, do 2 dni. Przygotuj środki do uszczelnienia otworów.

Wyposażenie powinno zapewnić przetrwanie w pomieszczeniu, ale również wyposażenie na czas podróżowania w razie ewakuacji i powinno zawierać:

- żywność: mięso, owoce i warzywa w puszkach; puszkowane soki, mleko i zupy; cukier, sól i przyprawy; wysokokaloryczne pożywienie (witaminy, słodycze, żywność dla niemowląt i ludzi starszych, krakersy, suchary, ekstrakty kawy i herbaty) - zapas na okres 3-5 dni przechowywać w chłodnym i suchym miejscu;
- woda: należy zgromadzić najlepiej w plastikowych pojemnikach w ilości 4-5 litrów na osobę na dobę, na okres 3 - 5 dni, wliczając wodę do celów spożywczych i utrzymania podstawowych zasad higieny, pojemniki na odpadki i zużytą wodę;
- odzież i rzeczy do spania: każdy domownik powinien posiadać jedną zmianę bielizny, odzieży i butów, a dodatkowo okrycie przeciwdeszczowe, ciepłą bieliznę, koc lub śpiwór;
- apteczka pierwszej pomocy: gaza, sterylne bandaże, w tym elastyczne, taśmy przyklepne, nożyczki, chusta trójkątna, termometr, środki aseptyczne, środki przeciwbólowe, aspirynę, środki przeczyszczające, węgiel aktywowany, mydło, rękawice gumowe oraz zapas lekarstw na przewlekłe choroby członków rodziny;
- przybory i narzędzia: naładowany telefon komórkowy i powerbank, turystyczny zestaw do gotowania, radio na baterie, latarki, zapasowe baterie, nóż wieloczynnościowy, otwieracz do konserw, zapałki, przybory do pisania, gwizdek, przybory do higieny, plastikowe pojemniki, papier toaletowy, przybory do szycia – zestaw powinien być spakowany i gotowy do zabrania;
- dokumenty osobiste, karty bankomatowe, gotówka, wydrukowane numery telefonów do osób najbliższych.

1.3. Zwierzęta a klęski żywiołowe

Bezpieczeństwo Twoich zwierząt zależy wyłącznie od Ciebie. Musisz pomyśleć o tym z góry – zwierzęta muszą mieć wodę i pożywienie. Zalecamy zgromadzić odpowiedni zapas paszy i wody do pojenia zwierząt i zabezpieczmy je przed skażeniem. Może być wprowadzony zakaz przebywania zwierząt na otwartym powietrzu.

1.4. Zabezpieczenie domu przed kradzieżą

Policja zaleca, jak przeciwdziałać włamaniu i kradzieży oraz przekazuje wskazówki, które pomogą zabezpieczyć mienie oraz ułatwią natychmiastowe podjęcie interwencji przez policjantów. Pamiętajmy, że włamanie oraz kradzież najczęściej jest poprzedzone długotrwałą obserwacją przez włamywacza.

1. Dom lub mieszkanie warto zabezpieczyć w sposób ograniczający do minimum zagrożenie włamania i kradzieży. Systemy monitorujące są coraz tańsze, warto je zainstalować.
2. Unikajmy przechowywania pieniędzy, cennej biżuterii, akcji i obligacji w mieszkaniu. Złodzieje szybko znajdują ukryte pieniądze i wartościowe przedmioty.
3. Nie zostawiamy kluczy w łatwo dostępnym miejscu (np. pod wycieraczką, na parapecie). Zabezpieczmy w sposób należyty drzwi i okna, założmy solidne zamki.
4. Właścicielom domów jednorodzinnych radzimy, aby zadbali o oświetlenie otworów ściennych, w szczególności wejść, okien tarasowych i bram garażowych.
5. Zwracamy uwagę na osoby obce pojawiające się w pobliżu domu. Zainteresujmy się tymi osobami, przyjrzyjmy się im, by zapamiętać wygląd oraz cechy charakterystyczne takie jak tatuaże, blizny, fryzury i ubiór. Zwróćmy uwagę na nieznanne pojazdy. Zapamiętajmy markę, numer rejestracyjny, godzinę spostrzeżeń. O podejrzeniu poinformujmy Policję.
6. Sprawdzajmy tożsamość i wiarygodność osób obcych, przychodzących do naszego domu, np. w sprawie sprzedaży różnego rodzaju przedmiotów oraz tych, którzy oferują nam usługi (sprzedaż telefonu, nowy abonament telewizyjny). Nie wpuszczajmy ich bez uzasadnionych powodów.
7. Bądźmy ostrożni w udzielaniu informacji obcym osobom rozpytujących się o naszych sąsiadów, o czas ich powrotu do domu.
8. Opuszczając na dłużej mieszkanie nie sygnalizujemy swej nieobecności. Poprośmy zaprzyjaźnionych sąsiadów, aby zwrócili uwagę na nasz dobytek, by podlewali kwiaty, wieczorem co jakiś czas włączali światło, dali otoczeniu sygnał, że ktoś czuwa nad naszym mieniem i nie jest ono pozostawione bez zainteresowania.

9. Z powyższymi wskazówkami zapoznaj pozostałych członków rodziny i sąsiadów.
10. Uzgodnij z sąsiadami, aby mieli oczy szeroko otwarte również na Twoje domostwo, a Ty informuj sąsiadów o niepokojących spostrzeżeniach w pobliżu ich domostwa.
11. Jeśli zorientujemy się, że doszło do włamania lub kradzieży, nie dotykajmy porzucanych przedmiotów, opuśćmy pomieszczenie i o zaistniałym fakcie poinformujemy Policję. Sprawdzanie, co nam zginęło lub co zostało uszkodzone może spowodować zatarcie śladów, które pozostawił przestępca i utrudnić pracę policjantów.
12. Policja apeluje!!! Telefony alarmowe 997 i 112 są dostępne dla każdego. Wszystkie spostrzeżenia budzące niepokój nie są bagatelizowane i zostaną skrupulatnie sprawdzone.
13. Bądźmy rozważni przy odbieraniu e-maili i SMS z nieznanymi źródłami. Oszuści znajdują coraz to nowe sposoby aby nas oszukać i wyłudzić pieniądze. Nie bądźmy naiwni kuszeni łatwą wygraną lub powieleniem naszych oszczędności. Nie reagujmy na e-maile i SMS od nieznanymi osobami, nie otwierajmy załączników, nie wchodźmy na strony sugerowane w linkach o konieczności drobnej dopłaty, o grożącym wyłączeniu prądu, o niespodziewanej wygranej na loterii, itp.

2. SYGNAŁY ALARMOWE I KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

W zakresie powszechnej ochrony ludności ustalone są sygnały alarmowe i komunikaty ostrzegawcze. Są one określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2013 r. w sprawie wykrywania skażeń i powiadamiania po ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz.U. z 2013, poz. 96).

2.1 Sygnały alarmowe

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób ogłaszania alarmów		
		Akustyczny system alarmowy	Środki masowego przekazu	Wizualny sygnał alarmowy
1	OGŁOSZENIE ALARMU	Sygnał akustyczny - modulowany dźwięk syreny w okresie trzech minut	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Uwaga! Uwaga! Uwaga!</i> <i>Ogłaszam alarm</i> (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	Znak żółty w kształcie trójkąta lub w uzasadnionych przypadkach innej figury geometrycznej
2	ODWOŁANIE ALARMU	Sygnał akustyczny - ciągły dźwięk syreny w okresie trzech minut	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Uwaga! Uwaga! Uwaga!</i> <i>Odwołuję alarm</i> (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	

2.2. Komunikaty ostrzegawcze

Lp.	Rodzaj komunikatu	Sposób ogłoszenia komunikatu		Sposób odwołania komunikatu	
		akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu	akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu
1	UPRZEDZENIE O ZAGROŻENIU SKAŻENIAMI		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenieokoło godz. min. może nastąpić skażenie (podać rodzaj skażenia) w kierunku (podać kierunek)</i>		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj skażenia) dla</i>
2	UPRZEDZENIE O ZAGROŻENIU ZAKAŻENIAMI		Formę i treść komunikatu uprzedzenia o zagrożeniu zakażeniami ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj zakażenia) dla</i>
3	UPRZEDZENIE O KLĘSKACH ŻYWIŁOWYCH I ZAGROŻENIU ŚRODOWISKA		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców (podać rodzaj zagrożenia, spodziewany czas wystąpienia i wytyczne dla mieszkańców)</i>		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: <i>Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj klęski) dla</i>

Na terenie Gminy Przdokowo, w miejscowościach: Przdokowo, Pomieczyno, Czeczewo, Kłosowo, Smołdzino i Tokary funkcjonują mechaniczne syreny oraz dodatkowo w miejscowościach Przdokowo i Pomieczyno – elektroniczne syreny Systemu Powiadamiania Alarmowego. System ten ma do spełnienia ważną rolę w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa, również w czasie wojny, ale może zostać również wykorzystany do alarmowania mieszkańców w przypadku zagrożenia chemicznego lub ekologicznego. Syreny załączane są na Stanowisku Kierowania Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kartuzach. Dodatkowo komunikaty o zagrożeniu będą przekazywane poprzez telefony komórkowe, radio i telewizję, a także przez sołtysów i punkty alarmowania funkcjonujące w sołectwach, a ponadto przez pojazdy służb ratowniczych wyposażone w megafony.

Mieszkaniec Gminy Przdokowo (a także każda osoba znajdująca się w danej chwili na obszarze Gminy), który usłyszy wyjąca syrenę lub komunikat ostrzegawczy, otrzyma informację od sołtysa lub z megafonu – powinien włączyć lokalne Radio Gdańsk lub telewizor na regionalny program TVP-3. W przypadku zagrożenia usłyszy tam wskazówki, co do dalszego zachowania. Czasem proste rzeczy ratują ludzi. Np. uwolnił się chlor - najbezpieczniej jest na dachu, albo: uwolnił się amoniak - najbezpieczniej w piwnicy.

Syreny alarmowe wykorzystywane są również do alarmowego wzywania ratowników Ochotniczej Straży Pożarnej, jednak w takim przypadku dźwięk nie jest modulowany i trwa

znacznie krócej. Zwykle jest to dźwięk trwający od kilku do kilkunastu sekund, powtarzany po kilkusekundowej przerwie. Druhowie powiadamiani są również za pomocą indywidualnych urządzeń, w tym pagerów, telefonów komórkowych.

Syreny alarmowe sporadycznie uruchamiane są również z okazji ważnych rocznic np. o godz. 17.00 w dniu 1 sierpnia w rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Wówczas w mediach pojawia się informacja o planowanym użyciu syren alarmowych dla upamiętnienia wydarzenia i stosuje się dźwięk ciągły trwający 1 minutę.

Pamiętajmy zatem: **dźwięku modulowanego trwającego 3 minuty – nie lekceważmy!!!**

2.3. Ogłoszenie alarmu – dźwięk syreny w okresie 3 minut

Zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu:

- włącz odbiornik radiowy na częstotliwość 103,70 MHz (Radio Gdańsk) lub telewizyjny na stację regionalną (TVP-3);
- postępuj zgodnie z zaleceniami podawanymi w komunikatach;
- wykonuj polecenia organów kierujących akcją ratowniczą.

Jeżeli jesteś w miejscu, gdzie nastąpiła awaria (np. uwolnienie substancji toksycznej):

- wykonuj polecenia organów służb ratowniczych i porządkowych.

Jeżeli jesteś w mieszkaniu:

- uszczelnij okna i drzwi papierem lub mokrą tkaniną;
- przygotuj wilgotne tampony na usta i nos do ochrony dróg oddechowych (najlepiej nawilżyć je wodnym roztworem sody oczyszczonej);
- nie opuszczaj mieszkania do czasu przybycia służb ratowniczych.

2.4. Postępowanie w razie zarządzenia ewakuacji

Decyzję o ewakuacji wydaje wójt, zarządca nieruchomości lub osoba kierująca akcją ratunkową. Bardzo istotnym jest, aby do ewakuacji przystąpić niezwłocznie. Informacja o zarządzeniu ewakuacji przekazywana jest wszystkimi dostępnymi środkami.

Przed opuszczeniem mieszkania związanym z ewakuacją zaleca się niezwłocznie wykonać następujące przedsięwzięcia:

- odciąć dopływ prądu, gazu, wody;
- zaopatrzyć osoby niepełnoletnie w tabliczki identyfikacyjne;
- zabrać ze sobą dokumenty tożsamości i inne dokumenty ważne dla rodziny;

- pozamykać okna i drzwi.

Poniżej przedstawiono przykładową treść ogłoszenia o zarządzeniu ewakuacji.

<p>UWAGA! UWAGA!</p> <p>Mieszkańcy</p> <p style="text-align: center;">(miejscowość, ulica, nr budynku)</p> <p>w związku z zaistniałym zagrożeniem życia i zdrowia, spowodowanym</p> <p>.....,</p> <p style="text-align: center;">(rodzaj zagrożenia)</p> <p>zgodnie z decyzją ogłaszam</p> <p>natychmiastową ewakuację. Miejsce zbiórki dla ewakuowanej ludności:</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;">(podać dokąd)</p>
--

3. POŻAR

Najczęstszą przyczyną powstania pożaru jest:

- wadliwa eksploatacja kominów (konieczne okresowe czyszczenie kanałów dymowych);
- bezmyślne działanie człowieka, nieostrożne obchodzenie się z ogniem otwartym;
- zwarcie i wada instalacji elektrycznej;
- wyładowania atmosferyczne.

W celu zabezpieczenia budynku przed pożarem oraz po jego wystąpieniu, wykonaj następujące czynności:

- skontroluj domowe źródła ogrzewania i usuń wszelkie nieprawidłowości;
- sprawdź i stosuj odpowiednie zabezpieczenia instalacji elektrycznej;
- pojemniki z rozpuszczalnikami, benzyną, farbami przechowuj poza domem;
- w miarę możliwości zainstaluj wykrywacze dymu w mieszkaniu;
- zaopatrz mieszkanie w podręczne gaśnice i naucz rodzinę posługiwać się nimi;
- jeżeli zauważyłeś pożar – powiadom osoby zagrożone, Straż Pożarną lub inne służby;
- użyj prostych sposobów, by ugasić pożar w zarodku;
- nie gaś urządzeń elektrycznych wodą;
- nie próbuj gasić ognia, którego nie jesteś w stanie opanować;
- wyprowadź osoby zagrożone w bezpieczne miejsce i udziel im pierwszej pomocy;
- opuszczając mieszkanie, zabierz ze sobą domowników i najważniejsze dokumenty.

4. KATASTROFA BUDOWLANA

Katastrofa budowlana to niezamierzone gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części. Katastrofy budowlane najczęściej powodowane są:

- wybuchem gazu;
- obsunięciem stropów lub przeciążeniem elementów konstrukcyjnych budynków.

Opuszczając dom w którym nastąpiła katastrofa budowlana:

- wyłącz instalację gazową, elektryczną, wodną;
- zabierz ze sobą dokument tożsamości, żywność, koce, odzież, pieniądze;
- zadbaj o to, aby dom opuścili wszyscy domownicy oraz sąsiedzi;
- zachowaj szczególną ostrożność - uważaj na stropy, klatki schodowe;
- jeżeli nie możesz opuścić budynku drzwiami wyjściowymi z powodu przeszkód, uciekaj przez inną dostępną drogę ucieczki, zwracaj uwagę na niebezpieczeństwa.

Gdy nie masz możliwości opuszczenia domu:

- wywieś w oknie białe prześcieradło lub obrus – jako znak, że potrzebujesz pomocy.

Gdy jesteś unieruchomiony (przysypany):

- nawołuj pomocy, stukaj w elementy metalowe – ułatwi to ratownikom lokalizację.

Gdy opuściłeś dom:

- powiadom kierującego akcją ratowniczą o osobach, które zostały w budynku, oraz o osobach, które aktualnie przebywają poza domem (w pracy, szkole);
- jeśli posiadasz ważne informacje, przekaz je niezwłocznie służbie ratowniczej;
- nie przeszkadzaj w pracy ratownikom;
- nie wracaj na miejsce katastrofy, ani nie wchodź do uszkodzonego budynku bez zezwolenia służb budowlanych, które określą czy takie wejście jest bezpieczne;
- jeżeli doznałeś obrażeń (jesteś ranny) zgłoś się do punktu pomocy medycznej;
- zgłoś swoje potrzeby do punktu pomocy społecznej lub władz gminy.

Gdy byłeś świadkiem katastrofy budowlanej niezwłocznie powiadom:

- Straż Pożarną, Policję, Pogotowie Ratunkowe.

5. WICHURA

Porywisty wiatr może być niebezpieczny dla życia i zdrowia ludzi oraz zwierząt. Uzyskane na czas ostrzeżenia o silnych wichurach i właściwe postępowanie może zmniejszyć ilość ofiar oraz ograniczyć stopień zniszczeń.

5.1. W okresie ostrzeżenia o wichurze

- nasłuchuj w radiu lub telewizorze komunikatów o rozwoju sytuacji;
- sprawdź przygotowane wyposażenie;
- pozamykaj i zabezpiecz okna;
- zatankuj samochód;
- wnieś do budynku przedmioty ruchome (np. narzędzia) oraz umocuj przedmioty, które nie mogą być wniesione do wewnątrz;
- zdejmij doniczki z parapetów okien;
- usuń lub wzmocnij zewnętrzne anteny;
- nastaw lodówkę i zamrażarkę na najzimniejszy zakres. Otwieraj je tylko, jeśli to absolutnie konieczne i natychmiast zamykaj.

5.2. Podczas wichury

- nasłuchuj w radiu lub telewizorze informacji służb ratowniczych;
- nie zatrzymuj się pod liniami elektrycznymi, planszami reklamowymi, drzewami;
- jeżeli przebywasz w domu, pozostań w nim z dala od okien i drzwi, przygotuj latarkę i dodatkowe baterie, unikaj używania otwartych źródeł ognia do oświetlenia;
- jeżeli wystąpi brak prądu, wyłącz wszystkie większe odbiorniki w celu zmniejszenia zapotrzebowania na prąd, gdy elektryczność zostanie ponownie włączona;
- ogranicz korzystanie z telefonu do niezbędnego minimum.

5.3. Jeżeli służby ratownicze zalecą ewakuację

- wyruszaj tak szybko, jak to możliwe;
- zabezpiecz swój dom, odłącz prąd, gaz i wodę;
- zawiadom kogoś przebywającego poza zasięgiem wichury, dokąd się ewakuujesz;
- zabierz przygotowane wcześniej wyposażenie oraz ciepłą odzież.

5.4. Wracaj do domu wtedy, gdy władze ogłoszą, że jest to bezpieczne

- unikaj leżących lub zwisających przewodów energetycznych i natychmiast zgłaszaj takie przypadki do zakładu energetycznego, policji lub straży pożarnej;
- utrzymuj radio nastawione na lokalnych stacjach;

- pomóż rannym lub poszkodowanym osobom, udzielając pierwszej pomocy; nie przenoś ciężko rannych osób, chyba że są zagrożone doznaniem kolejnych obrażeń;
- ostrożnie wkraczaj do swojego domu;
- pootwieraj okna i drzwi, w celu przewietrzenia i osuszenia domu;
- sprawdź żywność (zwłaszcza zamrożoną), czy nadaje się do spożycia;
- używaj samochodu i telefonu tylko w związku z sytuacją zagrożenia;
- wykonaj zdjęcia zniszczeń, zarówno domu, jak i jego wyposażenia w celu ubiegania się o odszkodowanie.

5.5. Sprawdzanie instalacji w zniszczonym domu

Sprawdź, czy nie występuje ulatnianie się gazu.
Jeżeli czujesz zapach gazu albo słyszysz bulgoczący lub syczący odgłos, otwórz okno i szybko opuść budynek. Zamknij dopływ gazu głównym zewnętrznym zaworem, jeżeli możesz to zrobić i poinformuj zakład gazowniczy.

Jeżeli zamknięto dopływ gazu z jakiegokolwiek powodu, to gaz może być włączony ponownie tylko przez uprawnionego fachowca.

Skontroluj zniszczenia instalacji elektrycznej. Jeżeli widzisz iskrzenie i popalone przewody albo czujesz swąd spalonej izolacji, wyłącz elektryczność głównym bezpiecznikiem lub głównym wyłącznikiem i wezwij elektryka.

Sprawdź uszkodzenia instalacji wodociągowej i ściekowej. Jeżeli podejrzewasz uszkodzenie instalacji ściekowej, unikaj używania toalet i wezwij hydraulika.

6. UPAŁY

Zbyt intensywny wysiłek w czasie gorącego dnia, spędzanie zbyt długiego czasu w słońcu lub zbyt długie przebywanie w przegrzonym miejscu może spowodować schorzenie termiczne. Zapoznaj się ze sposobami postępowania w czasie upałów – przede wszystkim:

- zawieś zacielenia, markizy lub żaluzje na okna, które oświetlane są przez słońce (żaluzje mogą znacznie zredukować ilość ciepła słonecznego docierającego do domu);
- przebywaj wewnątrz pomieszczeń tak długo, jak to możliwe;
- spożywaj zbilansowane, lekkie posiłki;

- regularnie pij duże ilości wody. Osoby cierpiące na schorzenia serca, nerek, wątroby, będące na niskowodnej diecie, mające problemy z utrzymaniem płynów, winny się skontaktować z lekarzem przed zwiększonym przyjmowaniem płynów;
- ogranicz spożywanie napojów alkoholowych, powodują one zazwyczaj dalsze odwodnienie organizmu;
- ubieraj się w luźno dopasowane rzeczy, zakrywające możliwie jak największą powierzchnię skóry. Lekka odzież o jasnych kolorach odbija ciepło i promieniowanie słońca oraz pomaga utrzymać normalną temperaturę ciała;
- chroń twarz i głowę przez noszenie kapelusza z szerokim rondem;
- unikaj zbytniego nasłonecznienia – opalenizna spowalnia zdolność do samoczynnego chłodzenia się;
- unikaj skrajnych zmian temperatur – chłodny prysznic natychmiast po przebywaniu w upale, może spowodować wystąpienie efektu hipotermii, zwłaszcza u starszych i dzieci;
- poznaj objawy dolegliwości termicznych i dowiedz się jak udzielać pierwszej pomocy.

W czasie długotrwałych upałów i suszy oszczędzaj wodę (zmniejsz zużycie wody gdyż podlewanie trawników, napełnianie basenów ogrodowych, mycie samochodów marnotrawi wodę; wszędzie gdzie tylko możliwe używaj tą samą wodę wielokrotnie)

Dolegliwości termiczne:

Oparzenia słoneczne:

- Objawy – zaczerwienienie skóry, możliwe swędzenie, pęcherze, gorączka, ból głowy;
- Pierwsza pomoc – weź prysznic, użyj mydła. Jeśli na skórze występują pęcherze, zrób suchy, sterylny opatrunek i skorzystaj z pomocy medycznej.

Skurcze termiczne:

- Objawy – bolesne skurcze mięśni nóg i brzucha. Obfite pocenie się;
- Pierwsza pomoc – Mocno uciskaj bolesne mięśnie albo delikatnie je masuj. Popijaj wodę małymi łykami. Jeśli wystąpią nudności, odstaw wodę.

Wyczerpanie termiczne:

- Objawy – obfite pocenie się, słabość, skóra zimna, blada i wilgotna. Słaby puls. Możliwa normalna temperatura. Omdlenia i wymioty.
- Pierwsza pomoc – Połóż poszkodowanego w chłodnym miejscu. Poluzuj ubranie. Użyj zimnej wody, mokrej tkaniny jako okład. Osusz poszkodowanego albo umieść go w klimatyzowanym pomieszczeniu. Podawaj wodę małymi łykami. Jeżeli wystąpią nudności, odstaw wodę. Jeśli wystąpią wymioty wezwij pomoc medyczną.

Udar słoneczny:

- Objawy – wysoka temperatura ciała, gorąca, sucha skóra, szybki, silny puls. Możliwa utrata przytomności. Porażona osoba nie poci się.
- Pierwsza pomoc – udar słoneczny jest stanem ostrym. Wezwij pogotowie ratunkowe albo odwieź poszkodowaną osobę do szpitala. Zwłoka może okazać się fatalna. Umieść ofiarę w chłodniejszym miejscu. Spróbuj obniżyć temperaturę ciała poprzez chłodną kąpiel albo zwilżanie ciała mokrą gąbką. Zachowaj największą ostrożność. Zdejmij odzież. Wykorzystaj wentylatory lub klimatyzatory. Nie podawaj płynów.

7. MROZY, ŚNIEŻYCE, NISKIE TEMPERATURY

Silny wiatr w połączeniu z niską temperaturą powietrza potęguje uczucie chłodu i może być przyczyną odmrożenia i wychłodzenia organizmu.

Odmrożenie – jest skutkiem oddziaływania zimna. W wyniku odmrożenia mogą wystąpić trwałe uszkodzenia najbardziej narażonych odmrożeniem części ciała. Typowymi objawami tego urazu są znaczne wychłodzenie, zaczerwienienie, utrata czucia oraz bledność palców rąk i nóg, nosa, małżowin usznych.

Wychłodzenie – jest stanem, gdy temperatura wewnętrzna ciała spada poniżej 35°C. Objawami wychłodzenia są: zaburzenia świadomości do śpiączki włącznie, powolna mowa, poczucie wyczerpania, zaburzenia mowy, senność. Jeżeli u kogoś podejrzewane jest wystąpienie odmrożenia lub wychłodzenia rozpocznij powolne ogrzewanie osoby i poszukaj natychmiastowej pomocy medycznej. Rozpocznij od ogrzewania torsu tej osoby. Zdejmij przemarzniałe ubranie, ułóż osobę na suchej tkaninie i okryj całe ciało kocem, folią aluminiową.

Nie uznawaj pochopnie osoby wyziębionej za zmarłą, przed próbą reanimacji!!!

Przy odmrożeniach kończyn, zanurz je w letniej wodzie o temperaturze ciała zdrowego człowieka. Na inne odmrożone części ciała nakładaj ciepłe (nie gorące!) okłady.

Nie podawaj alkoholu osobie dotkniętej odmrożeniem lub wychłodzeniem.

**Unikaj podawania kawy ze względu na zawartość kofeiny,
nie podawaj żadnych leków, bez dodatkowych wskazań.**

Bądź przygotowany na wystąpienie śnieżyc, zawiei i zamieci!

- w czasie opadów pozostań w domu;
- jeżeli musisz wyjść na zewnątrz ubierz się w ciepłą odzież wielowarstwową i powiadom kogokolwiek o celu podróży i planowanym czasie dotarcia na miejsce przeznaczenia;

- zachowaj ostrożność poruszając się po zaśnieżonym terenie, unikaj bezdroży.

Jazda samochodem w zimie

Jedną z wielu przyczyn ofiar śmiertelnych w zimie jest niewłaściwe przygotowanie pojazdu do sezonu zimowego oraz brak znajomości postępowania na wypadek unieruchomienia pojazdu lub zabłądzenia podczas podróżowania. Zawczasu sprawdź następujące elementy twojego samochodu:

- akumulator i poziom oleju (jeśli jest taka potrzeba, wymień na olej zimowy);
- płyn chłodniczy, płyn do spryskiwania szyb i wycieraczki, odmrażacz do szyb;
- układ zapłonowy, oświetlenie pojazdu, światła awaryjne;
- układy wydechowy, ogrzewania, hamulcowy;
- załóż zimowe opony, sprawdź bieżnik. Przepisy w niektórych krajach wymagają stosowania opon zimowych, z łańcuchami lub opon śniegowych z kolcami;
- miej przygotowaną skrobaczkę do szyb oraz narzędzie do usuwania śniegu;
- utrzymuj co najmniej połowę pojemności zbiornika paliwa;
- starannie planuj długie podróże;
- słuchaj komunikatów radiowych o aktualnych warunkach drogowych;
- podróżuj w ciągu dnia i jeśli to możliwe, w towarzystwie przynajmniej jednej osoby;
- w czasie burzy śnieżnej staraj się korzystać z komunikacji publicznej;
- ubieraj się ciepło, noś odzież wielowarstwową, lekko dopasowaną;
- na dłuższą podróż przygotuj wysokoenergetyczne pożywienie oraz kilka butelek wody.

Wyposaż swój samochód w dodatkowe przedmioty:

- migające światło przenośne z zapasowymi bateriami, zapalki;
- apteczkę pierwszej pomocy, niezbędne leki, torby plastikowe (do celów sanitarnych);
- mapę papierową (nawigacja samochodowa może być zawodna);
- śpiwór lub koc;
- łopatkę, podręczne narzędzia – szczypce uniwersalne, klucz nastawny, śrubokręt itp.;
- przewody do rozruchu silnika, łańcuchy lub siatki do opon;
- jaskrawo kolorową tkaninę do użycia jako flagi sygnalizacyjnej.

Jeśli utknąłeś w drodze:

- pozostań w samochodzie; nie szukaj sam pomocy, chyba, że pomoc jest widoczna w niewielkiej odległości – do 100 m;
- umocuj na antenie lub dachu samochodu jaskrawą kolorową tkaninę (lub część ubrania najlepiej koloru czerwonego) tak, aby była widoczna dla ratowników;

- użyj wszelkich dostępnych środków do poprawienia izolacji samochodu;
- uruchamiaj silnik co godzinę na 10 minut, w czasie pracy silnika włącz ogrzewanie oraz zewnętrzne światła samochodu;
- zachowaj ostrożność z uwagi na trujące działanie tlenku węgla w spalinach. Utrzymuj rurę wydechową wolną od śniegu oraz dla wentylacji lekko uchyl okna;
- zwracaj uwagę na oznaki odmrożeń lub wychłodzenia organizmu;
- wykonuj lekkie ćwiczenia dla utrzymania krążenia krwi. Od czasu do czasu klaskaj w dłonie, wykonuj wymachy ramionami. Staraj się nie przebywać w jednej pozycji zbyt długo. Jeśli w samochodzie jest więcej niż jedna osoba, należy spać kolejno, na zmianę;
- dla utrzymania ciepła, osoby powinny zgromadzić się koło siebie;
- unikaj zbędnego lub nadmiernego wysiłku. Zimne otoczenie powoduje dodatkowe obciążenie dla serca. Nadmierny wysiłek, taki jak odgarnianie śniegu albo pchanie samochodu może spowodować zdrowotne dolegliwości.

8. AWARIE ZE SKAŻENIAMI CHEMICZNYMI

Jednym z najgroźniejszych i coraz powszechniej występujących zagrożeń są zagrożenia wynikające z produkcji, stosowania i transportu niebezpiecznych substancji chemicznych nazwanych toksycznymi środkami przemysłowymi (TŚP).

Awaryjne i katastrofy chemiczne stanowią potencjalnie największe zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi i środowiska naturalnego. Wyciek substancji toksycznych do środowiska może nastąpić w wyniku awarii produkcyjnej albo podczas transportu.

W Gminie Przodkowo największe zagrożenie skażeniem substancjami chemicznymi stanowi ich transportowanie w cysternach samochodowych drogami publicznymi.

8.1. Katastrofy z udziałem Toksycznych Środków Przemysłowych (TŚP)

Postępująca motoryzacja, ciągła rozbudowa sieci dróg i różnorodność przewożonych ładunków potęgują zagrożenia, które towarzyszą katastrofom i wypadkom drogowym. Zagrożenie to potęguje się, kiedy efektem kolizji w transporcie jest uwolnienie toksycznych środków przemysłowych (TŚP) lub niebezpiecznych środków chemicznych (NŚCH) do środowiska. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka 224, a w bezpośrednim sąsiedztwie droga krajowa nr 20.

Uwolnienie się TŚP może spowodować zagrożenie dla ludzi i zwierząt, dlatego w przypadku zaistnienia awarii może nastąpić skażenie. Straty zależą od odległości od miejsca wypadku, kierunku wiatru i rodzaju uwolnionego środka. Niebezpieczny jest również transport materiałów pędnych do stacji paliwowych oraz wystąpienie awarii na tych stacjach,

Jeżeli jesteś uczestnikiem lub świadkiem wypadku powinienes:

- powiadomić służby ratownicze (Straż Pożarną, Policję, Pogotowie Ratunkowe);
- udzielić pomocy lżej poszkodowanym dbając przy tym o własne bezpieczeństwo;
- stosować się do poleceń służb ratunkowych;
- nie zbliżać się do miejsca katastrofy, nie blokować dojazdu pojazdom specjalnym;
- wyłączyć nawiew i zamknąć okna w samochodzie;
- ostrzegać innych użytkowników drogi.

8.2. Oznakowanie substancji niebezpiecznych

Pojazdy samochodowe przewożące substancje niebezpieczne są oznakowane pomarańczowymi prostokątnymi tablicami z czarnymi napisami określającymi rodzaj niebezpiecznej substancji według międzynarodowych oznaczeń, umieszczonymi z tyłu i przodu pojazdu. Na tablicach w górnym wierszu umieszcza się oznaczenie według międzynarodowej konwencji dotyczącej przewozu towarów i ładunków niebezpiecznych (konwencji ADR), w dolnym wierszu umieszcza się oznaczenie według konwencji organizacji narodów zjednoczonych (konwencji ONZ) w następujący sposób:

Benzyny, paliwa	Amoniak	Chlor
<div style="border: 1px solid black; background-color: #f4a460; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">33</div> <div style="border: 1px solid black; background-color: #f4a460; padding: 5px;">1203</div>	<div style="border: 1px solid black; background-color: #f4a460; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">268</div> <div style="border: 1px solid black; background-color: #f4a460; padding: 5px;">1005</div>	<div style="border: 1px solid black; background-color: #f4a460; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">266</div> <div style="border: 1px solid black; background-color: #f4a460; padding: 5px;">1017</div>

Jeżeli jesteś świadkiem wypadku z udziałem TŚP lub NŚCH – powiadom natychmiast Straż Pożarną i Policję. Podaj istotne dane:

- miejsce zdarzenia i swoje dane;
- nie bądź kibicem zdarzenia, ale oddal się z miejsca wypadku aby zminimalizować ryzyko zatrucia – opuść rejon zagrożony, kierując się prostopadle do kierunku wiatru;
- chroń swoje drogi oddechowe – w tym celu wykonaj filtr ochronny z dostępnych Ci materiałów (chusteczka, szalik, itp. zwilżone w wodzie), osłoń drogi oddechowe;
- zamknij okna w samochodzie, włącz wentylację wewnętrzną, staraj się jak najszybciej opuścić strefę skażenia;

- stosuj się ściśle do poleceń służb ratowniczych lub komunikatów przekazywanych przez lokalne środki przekazu – radio, TV, megafony;
- jeżeli przebywałeś w strefie skażonej, zdejmij ubranie, które uległo zanieczyszczeniu i zamień je na czyste, przemyj oczy, usta, nos dużą ilością wody oraz weź prysznic.
Jeżeli istnieje obawa, że środki chemiczne przenikną do Twojego domu:
- włącz radio lub telewizor i stosuj się ściśle do poleceń wydanych przez lokalne władze;
- uszczelnij wszystkie otwory okienne, wentylacyjne, drzwi – oklejając je taśmą klejącą, obkładając rulonami z mokrych ręczników lub prześcieradeł;
- oddychaj przez maseczkę zwilżoną w wodzie lub roztworze sody oczyszczonej;
- zadbaj o bezpieczeństwo podopiecznych, dzieci, zwierząt domowych;
- pozostań wewnątrz domu – w przypadku skażenia chlorem udaj się na wyższe kondygnacje, a w przypadku amoniaku – na niskie;
- powiadom o zagrożeniu najbliższe otoczenie;
- wyłącz urządzenia elektryczne i gazowe z otwartym ogniem;
- nie jedz żywności i nie pij płynów, które mogły ulec skażeniu.

9. AWARIE ZE SKAŻENIAMI PROMIENIOTWÓRCZYMI

Wypadki radiologiczne mogą zdarzyć się wszędzie tam, gdzie są używane, składowane lub transportowane środki radioaktywne. Największe niebezpieczeństwo stanowią środki wykorzystywane w elektrowniach jądrowych. Materiały te są niebezpieczne z powodu szkodliwego oddziaływania niektórych typów promieniowania na komórki ciała. Największe znaczenie miała awaria elektrowni atomowej w Czernobylu w 1986 r. Działania zbrojne zagrażają innym elektrowniom jądrowym. Nie można również wykluczyć ataku jądrowego w działaniach zbrojnych, chociaż wydaje się, że agresor nie zdecyduje się na tak groźną interwencję.

Im dłużej dana osoba jest narażona na promieniowanie, tym większe jest zagrożenie. Są trzy czynniki wpływające na promieniowanie na Twoje ciało: to odległość, osłona i czas.

Odległość - im większa odległość od źródła promieniowania – tym mniejsza dawka napromieniowania. W razie poważnych awarii jądrowych władze będą wzywać do ewakuacji, aby oddalić się od źródła promieniowania.

Oslona – podobnie jak odległość – im bardziej ciężkie i gęste materiały pomiędzy Tobą, a źródłem promieniowania tym lepiej. Dlatego w czasie wypadków radiologicznych władze będą zalecać pozostawanie wewnątrz pomieszczeń. W większości przypadków, ściany Twego domu

będą wystarczającym zabezpieczeniem. Wybierz w miarę możliwości pomieszczenie bez okien i drzwi zewnętrznych. Skompletuj zczasu materiały (folię, taśmę samoprzylepną), które pozwolą uszczelnić otwory okienne, drzwiowe, wentylacyjne; zgromadź materiały przydatne na czas klęski żywiołowej (patrz. pkt. 1.2 na str. 6).

Czas – w większości przypadków natężenie promieniowania szybko maleje. Ograniczenie czasu przebywania w zasięgu promieniowania zmniejszy wielkość pochłoniętej dawki promieniowania.

Po wystąpieniu wypadków radiologicznych władze będą monitorować wszystkie przypadki pojawienia się promieniowania i określać, kiedy minie zagrożenie. W razie potrzeby może zostać podjęta decyzja o:

- ewakuacji albo o nakazie pozostania w pomieszczeniach zamkniętych,
- podaniu środków farmakologicznych, w szczególności tabletek jodku potasu (w Gminie Przodkowo punkty wydawania tabletek będą znajdowały się w szkołach podstawowych),
- zakazie lub ograniczeniu spożywania skażonej żywności i wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, żywienia zwierząt skażoną paszą i pojenia skażoną wodą oraz wypasu zwierząt na skażonym terenie,
- czasowym lub stałym przesiedleniu ludności.

9.1. Czynności do wykonania przed wystąpieniem zagrożenia

Na wypadek zagrożenia miej przygotowane następujące rzeczy:

- przenośne radio bateryjne i latarkę z zapasowymi bateriami;
- apteczkę i podręcznik pierwszej pomocy;
- alarmowy zapas wody i żywności, otwieracz do konserw, solidne obuwie;
- bądź przygotowany do ewakuacji lub schronienia się w swoim domu;
- zastanów się nad sposobem komunikowania się na wypadek zagrożenia;
- zastanów się nad sposobem powrotu do domu członków rodziny, jeżeli w czasie wystąpienia zagrożenia są rozdzieleni (gdy dorośli są w pracy, a dzieci w szkole);
- poproś krewnych lub znajomych, zamieszkałych w innych miejscowościach, aby służyli jako miejsce kontaktu dla Twojej rodziny; upewnij się, czy wszyscy członkowie Twojej rodziny znają nazwisko, adres i nr telefonu osoby kontaktowej;
- jeżeli prowadzisz samodzielne gospodarstwo rolne, zastanów się nad zabezpieczeniem paszy dla zwierząt hodowlanych oraz pomieszczeń dla nich, ujęć wody pitnej;
- w czasie zagrożenia zachowaj spokój;

- nie każdy wypadek, związany z wydostaniem się substancji promieniotwórczej jest dla Ciebie niebezpieczny, uważnie i słuchaj radia, oglądaj telewizję – komunikaty określą charakter wypadku, stopień zagrożenia oraz jego zasięg i szybkość rozprzestrzeniania się, wykonuj zalecenia wynikające z komunikatów.

Gdy powracasz do miejsca schronienia z zewnątrz:

- weź prysznic, schowaj do plastikowej torby noszoną odzież i szczelnie zamknij;
- jeżeli otrzymasz polecenie ewakuacji, wykonuj je niezwłocznie, według zaleceń władz;
- nasłuchuj w radiu i telewizji komunikatów i zaleceń dotyczących postępowania;
- zabierz przygotowane na ewakuację rzeczy;
- pamiętaj o swoich sąsiadach, którzy mogą potrzebować Twojej pomocy;
- w wypadku zaniechania ewakuacji, pozostań w domu – bądź przygotowany do ewakuacji lub schronienia się na dłuższy czas w domu;
- pozamykaj okna i drzwi, wyłącz klimatyzację, wentylację, ogrzewanie nawiewowe itp.;
- miej przy sobie włączone radio bateryjne;
- zamknij (uszczelnij) zasuwę piecove, kominowe i wentylacyjne;
- udaj się przygotowanego pomieszczenia, najlepiej poniżej powierzchni gruntu;
- pozostań wewnątrz budynku do czasu, aż władze ogłoszą, że na zewnątrz jest bezpiecznie – jeżeli musisz wyjść na zewnątrz, zakryj usta i nos mokrym ręcznikiem;
- ukryj inwentarz i nakarm go przechowywaną w zamknięciu paszą;
- nie używaj telefonu, jeżeli nie jest to konieczne;
- przechowuj żywność w szczelnych pojemnikach lub lodówce;
- nie zabezpieczoną żywność przed schowaniem dokładnie opłucz;
- zrezygnuj ze spożywania owoców, warzyw i wody z niepewnych źródeł;
- postępuj zgodnie z zaleceniami określonymi przez władze do czasu odwołania zagrożenia skażeniem promieniotwórczym.

9.2. Czynności do wykonania po odwołaniu zagrożenia

- opuść ukrycie i poddaj siebie i rodzinę zabiegom sanitarnym;
- unikaj spożywania żywności z Twojego ogrodu oraz mleka od Twoich krów, dopóki nie będą zbadane przez lokalny inspektorat sanitarny;
- w przypadku zarządzenia ewakuacji zabierz ze sobą najcenniejsze rzeczy, odzież, dokumenty i produkty żywnościowe, zabezpiecz mieszkanie.

10. ZAGROŻENIE EPIDEMIOLOGICZNE

Pandemia koronawirusa Covid-19 w 2020 r. dotknęła ludność całego świata. Od 1 lipca 2023 r. zagrożenie już nie istnieje.

Epizootie silnie oddziałują na obszar naszej gminy. Największe zagrożenie niesie afrykański pomór świń ASF, wysoce zjadliwa grypa ptaków HPAI, a także amerykański zgnilec pszczoł AFB. Przestrzegajmy zaleceń służb weterynaryjnych, stosujmy środki bioasekuracji, nie dotykajmy padłych zwierząt, informujmy służby weterynaryjne lub gminne.

W przypadku stwierdzenia możliwości kontaktu z chorobami zakaźnymi należy bezzwłocznie skontaktować się z lekarzem. Cały czas należy zachowywać się zgodnie ze wskazówkami charakterystycznymi dla epidemii.

W celu uniknięcia skutków zagrożeń epidemiologicznych wynikających z różnych przyczyn każdy mieszkaniec powinien:

- przestrzegać podstawowych zasad higieny, nie spożywać żywności z niepewnych źródeł;
- unikać kontaktu z chorymi na zakaźnie; przestrzegać terminów szczepień ochronnych;
- ograniczyć kontakty bezpośrednie ze zwierzętami;
- przestrzegać zaleceń zawartych w ogłoszeniach i komunikatach.

Aby zmniejszyć stopień zagrożenia, trzeba przestrzegać następujących zaleceń:

- nie spożywać, przetwarzać, ani uzdatniać żywności wykazującej cechy zamoczenia, posiadającej oznaki uszkodzenia, przechowywanej w niewłaściwej temperaturze;
- kupując żywność należy zwrócić szczególną uwagę na wygląd i stan opakowań (zacieki i ślady korozji), czytelność etykiet, termin przydatności do spożycia;
- wszelkie wątpliwości związane ze stanem sanitarnym obiektów i dystrybucją żywności należy zgłaszać do stacji sanitarno-epidemiologicznej;
- z ujęć wody, które zostały zatopione lub podtopione, należy wypompować wodę i naprawić uszkodzenia. Po napełnieniu studni wodą należy ją wydezynfekować, a następnie długo wodę usuwać, wykonać badanie wody dopuszczające ją do spożycia;
- oczyścić najbliższe otoczenie z nieczystości.

Ogólne zasady zachowania się w terenie skażonym:

- jak najszybciej wyjść z terenu skażonego, nie spożywać posiłków, pić wody, palić tytoniu;
- poruszać się tak, aby nie wzniecić kurzu oraz zachowywać szczególne środki ostrożności przy przejściu na tereny porośnięte trawą lub silnie zadrzewione;

- nie zdejmować maski przeciwgazowej i środków ochrony skóry;
- poddawać się kontroli laboratoryjnej oraz odkażającym zabiegom sanitarnym.

11. POWÓDŹ

Powódź jest zjawiskiem naturalnym losowym, spowodowanym gwałtownym topnieniem śniegu i intensywnymi deszczami, zlodzeniem rzek, nawałnymi deszczami. Nie ma możliwości ścisłego określenia czasu, miejsca i wielkości – rozmiarów jej wystąpienia. Poważny wpływ na występowanie powodzi ma istniejący układ rzek oraz występująca w poszczególnych okresach roku sytuacja hydrologiczno-meteorologiczna. Obszar Gminy Przodkowo jest korzystnie usytuowany i zagrożenie powodziowe jest niewielkie. Największe zagrożenie spowodowane jest nawałnymi deszczami oraz nagłymi roztopami wiosennymi. Duże spadki terenu sprzyjają rozmywaniu dróg, uszkodzeniom przepustów i lokalnym podtopieniom domostw.

Jeżeli istnieje zagrożenie podtopieniem:

- na etapie budowy zamontuj tablice bezpieczników i liczniki możliwie jak najwyżej;
- na etapie planowania infrastruktury przydomowej pomyśl o możliwości bezpiecznego rozprowadzenia wód opadowych;
- wykonaj stałe progi lub podwyższenia uniemożliwiające zalanie niżej położonych pomieszczeń, ulóż worki z piaskiem wokół wejść do pomieszczeń piwnicznych;
- uszczelnij workami z piaskiem ogrodzenie wokół posesji – szczególnie bramy i furtki;
- zakup pompę do osuszania zalanych pomieszczeń;
- sprawdź prawidłowość zamknięcia okien i drzwi na niższych kondygnacjach i zabezpiecz je workami z piaskiem;
- zabezpiecz workami z piaskiem włązy studzienek kanalizacyjnych i kraty ściekowe kanalizacji deszczowej przed cofnięciem wód;
- zapoznaj rodzinę, jak zabezpiecza się dom, obejście przed powodzią;
- sprawdź zawory zwrotne zainstalowane w kanalizacji ściekowej, w celu zapobieżenia cofania się ścieków, jeżeli ich nie posiadasz rozważ zamontowanie;
- bądź przygotowany na ewakuację, pamiętaj o swoich zwierzętach;
- przenieś wartościowy dobytek na wyższe piętra;
- odłącz urządzenia elektryczne, wyłącz sieć gazową i wodociągową;
- przygotuj zapasowe pojemniki z wodą, wcześniej wysterylizowane;

- sprawdź szczelność zbiorników na olej opałowy i gaz propan oraz zamknij zawory napełniające i zawory na wejściu do pieca centralnego ogrzewania;
- nie używaj w gospodarstwie wód gruntowych, mogą być zatrute (skażone);
- jeżeli zostaniesz wytypowany do pomocy w pracach przeciwpowodziowych (np. do napełniania lub układania worków z piaskiem) – pomagaj !!!;
- w miarę możliwości zapobiegaj tworzeniu się atmosfery paniki, bądź rozsądny.

12. SŁUŻBY DYŻURNE ORAZ ICH TELEFONY ALARMOWE

Lp.	Instytucja	Nr telefonu
1	Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Kartuzach	58 380 00 47
2	Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Gdańsku	112
3	Policja	997
4	Straż Pożarna	998
5	Pogotowie Ratunkowe	999
6	Pogotowie Energetyczne	991
7	Pogotowie Gazowe	992
8	Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne	994

13. EUROPEJSKI NUMER ALARMOWY 112

13.1. Kiedy dzwonić na "112"

Numer ten służy wyłącznie do powiadamiania w nagłych sytuacjach zagrożenia zdrowia, życia lub mienia, np.:

- pożar, wypadek drogowy, kradzież, włamanie, użycie przemocy;
- nagłe omdlenia i utrata świadomości, poważne uszkodzenie ciała i silne krwawienie;
- przypadki porażenia prądem;
- rozpoznania osoby poszukiwanej przez Policję;
- inna nagła sytuacja zagrażająca zdrowiu lub życiu.

Nadużywanie połączeń jest społecznie niewłaściwe i może być karane.

14.2. Jak dzwonić na „112”

Czyli co należy robić- krok po kroku - od momentu wybrania numeru 112:

- połączenie z operatorem numeru 112 powinno być wykonane przez osobę znajdującą się bezpośrednio w miejscu zagrożenia i pozwalać na przeprowadzenie spokojnej rozmowy z operatorem;
- należy czekać cierpliwie do momentu zgłoszenia się operatora, nie odkładać słuchawki do czasu, gdy połączenie nie zostanie podjęte;
- przedstawić się, krótko opisać zdarzenie lub sytuację, której było się świadkiem w celu wezwania przez operatora CPR właściwej służby;
- wskazać miejsce przebywania/adresu, w którym miało miejsce zdarzenie lub sytuacja;
- jeśli to możliwe wskazać najszybszą drogę dojazdu do miejsca zdarzenia;
- udzielać dodatkowych informacji na zadawane przez operatora pytania;
- wykonywać polecenia/instrukcje przekazywane przez operatora;
- nie rozłączać się do czasu wyraźnego polecenia operatora z uwagi na konieczność przekazania najważniejszych informacji o zdarzeniu;
- jeśli sytuacja się pogorszy, należy szybko o tym powiadomić operatora numeru 112;
- należy starać się o chwilowe nie korzystanie z telefonu, z którego dokonywano zgłoszenia na wypadek, gdyby operator próbował skontaktować się ponownie w celu weryfikacji informacji lub uzyskania dodatkowych informacji.

Szanowny Mieszkańcu Gminy Przodkowo, treści zawarte w niniejszym poradniku mają na celu zwiększenie Twojego bezpieczeństwa. Oby treści te mogły być wykorzystywane jak najrzadziej. Ty też możesz przyczynić się do wzrostu bezpieczeństwa własnego, Twoich bliskich, przyjaciół, sąsiadów oraz wszystkich osób naszej społeczności.

Zebrał: TK, na podstawie:

1. Bądź bardziej bezpieczny - poradnik http://www.ug.gda.pl/pl/pliki/badz_bezpieczny.doc, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 2017.
2. Bądź gotowy. Poradnik na czas kryzysu i wojny. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Warszawa 2022.
3. Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Przodkowo, Przodkowo, 2023.
4. Poradniki zachowań, <https://archiwum.mswia.gov.pl/pl/bezpieczenstwo/12027.Bezpieczenstwo.html> – dostęp 24.01.2023.
5. L. Tański, J. Kęsicki, M. Urban: Poradnik dla mieszkańców Szczecina. WBiZK ZUW Szczecin.